

følgelig netop er vanskeligt at foretage en saadan Forandring; men den burde være foretagen i de opadgaaende Tider, da der havde været Mulighed for en langt hurtigere og stærkere Amortisation, end der da fandt Sted. Det vil derfor ikke være uden stor Betænkelse, at jeg i og for sig vilde kunne slutte mig til det foreliggende Lovforslags Bestemmelser i § 1, Nr. 1 om at forvandle en Del af Laanene til ikke amortisable og at give en meget lang Amortisationsfrist for den overstyvende Del af Laanet.

Men langt mere betænkelig bliver Sagen for mig i den Stikkelse, hvori den nu er kommen til Forhandling efter Udvalgets Indstillinger og Forslag, og da navnlig derved, at der er foreslaet Statsgaranti for Kreditforeningslaanene. Jeg skal først med Hensyn til denne bemærke, at de Sammenligninger, som i Betænkningen ere gjorte med andre Garantiforpligtelser, som Staten har paataget sig, ikke forekomme mig at være store. Hvorfor gav Staten Rentegaranti i sin Tid for det lolland-falsterke Jærnbanelsekskab? Ganste simpelt, fordi Staten den Gang var kommen ind paa selv at bygge Jærnbaner, fordi man havde fastslaaet det Princip, at hinsides Store Bælt anlagde Staten selv Jærnbaner, og da det nu paa denne Side af Store Bælt viste sig vanskeligt at gennemføre det Princip, at her skulde de anlægges ved privat Initiativ, og Staten maatte træde hjælpende til, mente man, at det var en nemmere og formentlig billigere Udvej, i alt Fald i Øjeblikket, at slippe med at give en Rentegaranti til et privat Selskab, som anlagde Banerne, medens Forholdet utvivlsomt var det, at havde man ikke kunnet gaa den Vej, havde Staten selv maattet overtage Anlægget, thi det var et Anlæg, som efter sin Natur og efter den Opfattelse, som da var bleven gjort gældende allerede i en Arrække, var betragtet som et ganste naturligt Statsanlæg. Noget lignende gælder, om ikke fuldt saa udpræget, med Hensyn til Kjøbenhavns Frihavn. Det maa virkelig siges, at naar man vil se ret paa Forholdene, var Tilvebringelsen af en tidsvarende Havn ved Kjøbenhavn ikke mindre et Statsanliggende end Tilvebringelsen af Havne ved Esbjerg, Frederikshavn og Helsingør, og at det i og for sig var naturligt, om dette blev et Statsanlæg; men det var nemmere og billigere for Staten at overlade det til et privat Selskab og saa give Statsgaranti kun for en Del af den Kapital, der medgik dertil. Naar der saa nævnes Statsanstalten for Livsforfkring, skal jeg først bemærke, at efter de Forhold, hvorunder den arbejder,

er i og for sig ganste sikkeri. Risikoen langt ringere end den, der eventuelt vilde kunne blive Tale om her, fordi der hvert 5te Aar finder en omhyggelig Opgørelse af Status Sted, og fordi man ganste simpelt forhojer Tarifferne, saasnaart det viser sig, at de ere utilstrækelige til at sikre Anstalten mod Tab. Men dernæst maa det jo bemærkes, hvad der ogsaa ligger i selve det Navn, man nu har givet denne Anstalt, at det er en Statsanstalt, at Staten altsaa betragter det som en naturlig Opgave for sig at fremme denne Virksomhed. Og det maa yderligere bemærkes, at det jo er en Virksomhed, som henvender sig til alle Statsborgere. Det staar aabent for alle og enhver at blive Interessent i Livsforfkringssekskabet, medens det ikke staar aabent for alle og enhver at indtræde i en Kreditforening for Grundejere. Og endelig skal jeg ogsaa bemærke, at jeg meget betvivler, efter hvad der foreligger i Betænkningen, at man vil paa nogen Maade gaa ind paa det Vilkaar for Kreditforeningerne, under hvilket Statsanstalten virker, at den samlede Direktion udnævnes af Kongen. Man har for Kreditforeningernes Vedkommende gjort den Indrømmelse, at Valget af en administrerende Direktør skulde godkendes af Indenrigsministeren. Og der tales stærkt om det store Offer af Selvstændighed og Selvstyre, som Kreditforeningerne herved bringe. Jeg for mit Vedkommende maa sige, at det for mig er en gaadefuldt Tale, saavist som der ikke derved gives den allerfjerneste Betyggelse i nogen Henseende. Man maatte kende danske Forhold meget daarligt for at tro, at nogen dansk Indenrigsminister vilde nægte et Valg af en administrerende Direktør, som har fundet Sted paa behørig Maade fra en Kreditforenings Side, medmindre det var en Person af en saadan Bestaenhed, at man ikke kunde tænke sig, at han skulde kunne blive valgt til administrerende Direktør for en Kreditforening. Jeg tror, det er en aldeles formel Betingelse, her er stillet op, og at den ikke vil vise sig at saa nogen som helst reel Betydning.

Saa er der endelig tilbage Husmandskreditforeningerne. Her er ganste vist en meget nærliggende Parallel. Men for mig betyder den i hvert Tilfælde intet; thi jeg var omtrent den eneste — der var i hvert Fald ikke ret mange foruden mig — som fra først til sidst har kæmpet imod Statsgaranti for Husmandskreditforeningerne og paa ethvert Punkt har været mod den. Saa jeg kan ikke føle mig bunden ved, hvad der i saa Henseende er sket, men maa være berettiget til nu at indtage det samme Stand-